

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مشرق افکار

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جديده مع المنوئيه
قبول اولنور
درج ايديلهين آثار اعاده اولنور

دينه، فلسفه، علوم، حقوق، ادبياتده و سياستده و بالخاصه كرك سياستى و كرك اجتماعى و مردمى احوال و مشورده اهميه ديه بحث ايدر و هفته ده بر نشر اولنور.

آبونه بدلى

سنه لىكى التى آيلنى

ممالك عثمانيه ايچون	۸۰	۴۰	غروش
روسيه	»	۶۰۵	۳۰۵ روبله
ساثر ممالك اجنبيه	»	۱۷	۹ فرانق

صاحب و مؤسسلى :

ابوالعلا زين العابدين - ح . اشرف اديب

تاريخ تأسيسى

۱۰ تموز ۳۲۴

در سعادتده نسخه سى ۵۰ پاره در

قىرله دن مقوا بورو ايله كوندريلىر سه سنوى
۲۰ غروش فضله آلنير

عدد : ۵۹

۶ شوال ۳۲۷ پنجشنبه ۸ نشرين اول ۳۲۵

اوجنچى جلد

ایتم که سوق ایتمه سون . زیرا بونکه روحانیت مشارالیهی خوشنود
ایتمش اولماز سکر .

اسباب علمک اوچنجیسی، که عقلدر ، بودخی اجرامک مسکون
اولسنی استبعاد ایتمز . زیرا عقل که نظر صحیحدر؛ اجرامک کره ارض
کبی فضا ده بر شمس اطرافنده دور ایتمدیکنی وارضه جاری اولان
لیل ونهار ایله مواسم اربعه انلرده دخی (یالکز اوزونلق و قیصلق
جهتیه تخالف ایده رک) تمامیه اجرای احکام ایلمدیکنی آکلاینجه
قابلیت حیاتی وعضویه لرینه کوره بر نوع دواب ایله مسکون اولماری
جهتی دوشونور . اگر عقل بونی دوشونه من واستبعاد ایدر فکرنده
اصرار بیوره جقسه کنز او وقت سزه توصیه اولنان علم هیأت
متخصصلریله مصاحبه تنزل بیورمکدر . کوره جکسکر که سزکده
عقلکزر رد ایتمه جکدر . اوزمان توجیه بیضاوی بی صیانه تفاسیر
شریفه سائریه قطعاً مراجعته لزوم کورمیه رک آیات جلیله ده مجاز
مرسلی ، یا تغلیب ویا مجاز عقلی بی آرمغه ، تطویل مقال ایچون تغلیب
ایله مجاز عقلی مبحثلرینی آروجه یازمغه لزوم کورمیه جکسکر .

سوره بقره ده کی « وبت فیها من کل دابة » آیت کریمه سی سمانک
غیر مسکون اولدیغنه دلیل ، و سوره شوره ده کی « وما بت فیها من
دابة » آیت جلیله سی ضمیر تشبیه سنک ظاهرندن صرفه قرینه عد
ایدیلور . حالوکه سوره بقره ده کی آیت ، ارضه هر نوع حیواناتک
بت ونشر ایدیلدیکنک وحدانیت الهیه وقدرت فاطریه دلالت ایدر
آیات ربانیه دن اولدیغنی افهام بیوریور . سمانه مشوث دکدر ، معناسی
آیت جلیله نک صراحتنده یوقدرکه سوره شوره ده کی آیتک ضمیر
تشبیه سنده کی تغلیب ویا مجاز عقلی یه قرینه اوله بیلسون . زمینده حیواناتک
بولنسی آسمانده بولنماسنه قرینه اوله ماز .

سوره شوره ده کی آیتک صراحتی قرینه سیله سوره بقره ده کی
(فیها) ضمیری ده (ای فی هذه المذکورات) دیه سموات وارضه
ارجاع ایدیلسه ده ایکی آیت جلیله نک مضمونلری بر اولسه اوزمان
یکدیگره اسماع مرام ایدمه جک قدر آرمه من آجیله جقدر . بناء علیه
آیت جلیله نک فقره اولاسنه دائر فضله سوز سویله مکه لزوم کورم .
فقره اخیره سنه کلانجه او بابده کی توجیه عالیری مکر دکدر .
آنجق فقره اولاسنده کی معنای حقیقی قبول ایدیلدکن صوکره
[که قرینه صارفه اولمادیغندن قبولی ضروریدر] عاجزلرینک نظر
حیرت واستطلاعمه انکشاف وتجلی ایدن دقیقه دخی جالب نظر دقدر .

ومن الله التوفيق سلا نیک اسکو بنی حافظ فرید

عالم اسلام

نوییه وره میه وعالم اسلام

عاقبتی تهلمکدن باشقه برشی اولیوب بناء علیه خاطری صایلور

برشی وارسه اوده بر مملکت ایچنده یشایان ملتلر آره سنده دوران
ایدن منازعه ملیه در . بر ملت حاکمه نک حسیات وطنیه و ملیه سی
نه قدر بیوک اولورسه اولسون ، بو حسیاتک مملکتک سعادتیه خدمت
ایده بیلمه سی بر شیئه توقف ایدر، که اوده ملت محکومه نک حیثیتی
کسر ایدر درجده مفرطانه اولماسیدر . ملیتی اورته یه آتوب دائماً
منازعه ملیه نک آرقه سنندن کیدیه جک اولورسه وای او مملکتک
حاله .! زیرا منازعه ملیه او یله مدهش برشیدر، که بوندن طولای
بتون دنیا آتشار حاله کیره رک اضمحلال کوز اوکنده مجسم بر
حاله کوزو کورکن کنه انسان بو آتشک ایچنه کندینی آتمقدن
هیچ بر وقت آله ماز . بناء علیه مدینتک حقیقی دشمنی منازعه
ملیه در .

اسلامیت عربستانده اتمشار ایدرکن قبیله لر بیننده کی اسکی
منازعه لری ، نهب وغارتلری سوپوروب آتهرق یرینه اخوتی
یرلشدردی . مثلاً : زمان جاهلیته « اوس » ایله « خزرج » بیننده
وقوعه کلهن منازعه لر آرتق هر ایکسنک محو ومندرس اولماسنه ،
او حوالینک خرابه زاره دوغمه سنه سبیت ویرر درجه یه کلشکن
اسلامیت دیدیکمز قوه معنویه آره لرنده کی منافرتی بردن بره محو ایدرک
اخوتی قیامته قدر رفع اولمیه جق متین بر صورتده یرلشیدردی .
دون براوس بر خزر جی عدو حقیقی طانورکن فرداسی مدنیت اسلامیه
سایه سنده حقیقی دوستی ، میدان محاربه ده یکدیگرینک وجودلرینی
محافظه ایچون یکدیگرینه سپر اولدینی حالده کورولمشلردر . ذاتاً
ممالک اسلامیه نک پک آز زمان ظرفنده بویله تکامله یرمسی ده کرک
اسلام ، کرک خرسیتیان اولسون وطنداشلا بیننده اخوتک صوک
درجه حکمفرما اولماسدن ایدی . اورطه لقدمه بویله اولمیه یی آمر بر
شی کورولیورایدیکه اوده ملت حاکمه نک رهبری اولان دین مبین
اسلامدر .

بناء علیه مختلف ملتلردن تشکل ایدن مملکتلرده عموم اهلینک
رهبری عد اوانسان مطبوعاتیه ترتب ایدن وظیفه ده تعصبات ملیه لرنده
پک ایلری کیتیمیه رک دائماً وطنداشلا آره سنده اخوتی ، صداقتی ممکن
اولدینی قدر یرلشدرمیه چالشمقدر . ایشته مملکتک سعادتیه دوشونه نلرده
بونلردر . اما کنندینه ملیتپرور سوسنی ویره رک وطنه خدمت نامنه
مملکت داخلنده کی ملتلری بر برینه دوشوره جک برطاقم اصلسر ،
اساسسز خبرلر نشر ایتمک ، دها طوغروسی بر غزته جینک شاننه
یا قشیمیه جق یالانلر ارتکاب ایتمک ، وطنه خدمت دکل، بلکه جنایتدر .
دها طوغروسی بر مجنونک اله آتش پارچسی ویره رک باروت
مخزننه صالویرمه سنه بکزرر . بلکه ده بوندن دها تهلمکلی برشیدر .
زیرا بو مجنونک ایراث ایدمه جکی یانفین مادی اولور ، آندن نصلسه
خلاص اولوق ممکن ؛ لکن بر غزته جینک ملتلر آره سنه نفاق تخملری
صاحب حسیات ملیه لرینه طوقونمقدن حصوله کلهن یانفیندن خلاص
اولوق ایسه امکان خارجنده برشیدر . بووقت وطن محو اولور؛ بلکه
بتون دنیا تهلمکده قالور . زیرا مختلف مملکتده یشایان ملتلر

یکدیگرینه زنجیر کبی باغلی اولوب زنجیرک همان بر طرفی صالانی ویرمی دیگر طرفکده حرکتی کله سنی تولید ایدر . بناء علیه ملیته تعلق ایدن شیرله اهالی بی غلیانه کتیرمک دنیانک هر گوشه سنی آتیه ویرمک دیمکدر .

ایشته مطبوعات آرسنده بویه بر مسلك تعقیب ایدن وارسه اوده روس مطبوعات آرسنده اک معتبر واک چوق منتشر و حکومتک ناشر افکاری اولان نوویه ورمیه غزته سیدر . نوویه ورمیه نیجه سئلردن بری نفاجویانه بر مسلك تعقیب ایدرک عالم اسلامیه ، علی الخصوص و طنداشلری اولان روسیه اسلامیه هجوم ایدیور . ممکن مرتبه بونلری روسلره کره کوسترمه چالشور .

عجبا بوندن مقصدی ندر ؟ بویه بر مسلك تعقیب ایتیه کنندنه نه کبی مجبوریتلر حس ایشدر ؟

البته بو حرکتی خرسیتانلق نقطه نظرندن دیه میز . زیرا اهل صلیب محاربه سنک بر دها تکرری هر ایکی طرفه پک به عالی به مال اوله جفتی نوویه ورمیه محری موسیو میزشیکوف کبی بر عالم ونحریر دکل ، عادی بر آدم بیله تقدیر ایدر .

اگر مقصدی یالکیز روسیه ده سا کن خرسیتانلر ایله اسلاملری بر برینه طوتوشدیروب اسلاملری ازمک ، شمدیکی حالدو دوچار اولدقلری ضعفیتدن دها فنا بر حاله دوشورمک و بوسایده روسیه ده خرسیتانلرک دها واسع بر طریق ایله انتشارینه چالشق ایسه موسیو میزشیکوف جنابلری بوفکرلرنده پک آلدانیورلر . زیرا بوجکیردیگمز عصرده آزاجیق اولسون مات اسلامیه آرسنده حصوله کلهن انتباه ، بویانینی یالکیز روسیه داخلنده براقیه جق ، بلکه اوج یوز میلیون اسلام ایله بوقدر میلیونلر خرسیتانه تعمیم ایتدیره جک .

شونوویه ورمیه نك ۱۱۹۳۳۳ نومره سنده « تاتار آکتاتورلری » سرلوحه سی آلتده کی مقاله بی بر دفعه کوزدن کچیرم . بو مقاله نك نقدر نفاجویانه و نقدر فته آمیز و نقدر کشف اویونلری حاضرانی اولدیفنی ، اوقویان هر ارباب وجدانک تسلیم ایده جکی شبهه دن وارسته در .

نوویه ورمیه بومقاله سنده روسیه اسلاملری نی اسلامیه میسیونرلک ایدر درجه سنه چیقاروب تعصبات خرسیتانیه ایله باشی دوشمش ، جامل عوام ناسک دین طامارلری نی تحریک ایتدیرد کدنصکره ارباب سیاستده کویا نظر دقتی جلب مقصدیله روسیه اسلاملری نك بومیسیونرلکریزه بر آفتانومیه (مختاریت) حاضرلکی رنکنی ویریور . دییورک : [*] « قزان ، اوقا ، سامارا طرفلرنده اسلامیتی قبول ایدن اینارودیسلرک (روسدن غیری ملت) مقداری کوندن کونه چوغالیور . ظن اولماسون بونلر اسکی خرسیتانلری قبول ایدن تاتارلردر ، بلکه بونلر چواش ، موقتی کبی باشقه قوملردر . غریبی ده شوراسیدر ، که ویرلمش عریضه لرك مالی هپ بردر . بوندن آ کلاشلدیغنه کوره تاتارلر آرسنده بر حاضرلق وار . اوده احوالیده اولان اینارودیسلری اسلام لواسی

[*] خلاصه سی

الته ادخال ایدرک ترکستان خانلغی تشکیل ایتمک . نوویه ورمیه بونکله اکتفا ایتیور ، مسئله بی دها واسع بر مجرایه صوقارق ، کندی او هام معتاده سنه قاییله رق کنج ترکلره روسیه اسلاملری آرسنده خفی بر مناسبت بولوندیغنه ذاهب اولیور . مختاریت آلدیفنی تقدیرده ترکیه پک بیوک یاردیملرده بولنه جق ایش ، ذاتاً ترکلرک بتون آمالی ترکستان خانلغی تشکیل ایتمک ، حتی افکار عمومی بیله بومرکزده ایش ، که عبدالحمیدک خلای اصل بوکا یعنی ترکستان خانلغی تشکیلده چالیشادیفنی ایچون ایش . (۱)

نوویه ورمیه دها بونکله براقیور ، دییورک : سلطان محمد خان خامس حضرتلری نك قلیج آلابنده شو ترکستان خانلغی فعلیته چیقارمیه چالیشمق ایچون کندندن یمین آملشر ، حق خلافتی بیله بوکا معلق ایش . (۲)

روس افکار عمومی سنی ترکیه علیینه چویرمک ایچون یازلمش بوکبی ایشلردن ماعدا دها بر طاقم صاحبه صایان ایشلر وارکه آرتق انسان نقلاً یازماسنه بیله اوتانیور . غالباً نوویه ورمیه کندیسی ده بونلرک نقدر صاحبه صایان اولدقلری نی آ کلایه رق کندندن سویله میه اوتانمش اولمی که بونلری هپ روسیه اسلاملری آغزندن سویلیور . کویا روسیه اسلاملری آرسنده بویه حکایه لر جریان ایدیورمش ... لکن حال حاضرده روسیه اسلاملری نك آرسندن جریان ایدن حکایه لرك جدید ، قدیمدن باشقه برشی اولیه جفی ، حاللرینه مطلع اولان هر کسک معلومیدر .

نوویه ورمیه بومقاله سنده اوقدر غلیانه کیش ، که آرتق تعریف ایتمک قابل دکل . مع مافیه بوغلیانک نهدن نشأت ایتدیکنی آ کلاماقده ده کوچلک چکمیز :

بوسنه دوماده حریت دینییه مسئله سی باقیلوب امثالی نامسـ بوق کورولتیلره دوچار اولدی ، مبعوثان کرام اودرجه عصیلا شملردیکه آز قالدی ایشلر یومروغه منجر اوله جقدی ، نه ایسه هر فورطنه نك عقبنده شمسک ظهوری بدیهی اولدیغندن بو کورولتولرک عقبنده ده حقیقت ، حقانیت ظهور ایدرک اکثریت آرا ایله حریت دینییه مسئله سی قبول اولندی . دیمک بوندنصکره دین خصوصنده هر کس سربست ، حق و باطلی کال حریت وجدانیه ایله محاکمه ایدرک حقه تمسک ، باطلی ترک ایتیه حقلیدر .

حالوکه دومانک غیر مأمول بر صورتده ویردیکی شو قرار و تصدیقی حکومتک نیجه عصرلردن بری اتخاذا ایتدیکی میسیونرلک مسـ لکنه بستیون مخالف ایدی .

ظن ایدرسم قارئین کرام بوسوزنی آ کلامقده کوچلک چکرلر . زیرا امینم ، که میسونر دینجه میسیونرلکک معنای حقیقیسی اولان : بر آدمی کال حریت وجدانیه سی اوزرینه براغوب بریوله دعوت ایتمک ، قبول ایدنجه یه قدر قوی قوی دلیللر کتیرمک کبی برشی خاطرلرینه کله جک . فقط کال تأسـ فله عرض ایدرکه روسیه ده کی میسیونرلک بویه اولمادی ! اوللری مدهش ایوانک قلیجی ، اشکنجه لری

ایله باشلایه رق صکره لری حیلہ، دسیسه، طولاندیریجیلیق، خرسزلق، برطاقم صافدلانی کلیتلی پارملر وعد ایله ودیکر طرفدن خرسزینلقدن باشقه دینه کیرمک یولنی قیامق ایله یاپلیوردی. بروقتلر روسیه ده مسیونیر قومپانیاسی عادتاً چوجق خرسزلی چته سی شکله کیرمشدی. قیرغیزلرده چوجق غائب ایتک برکیزو (نوبتلی خسته) کی تلقی اولنوب دارالایتم کی یرلرده مغول قیافتلی شابقلی مینی مینی چوجقلرک عددی ده کوندن کونه چوغالمقده ایدی.

شمیدی دوماده حریت دینه نک تصدیق اولنسی بوچته نک بیوک امیدلرینی کسرایدیوردی. بناء علیه بونلر جمله سندن اولان «حکومت مستبدنک آشجیسی» نوویه ورده میهنک تلاشی موجب اولدی. آرتق مسیونرلکدن بکله دیکی امیدلری بستیون کسپله رک تاتارلرک (یاتوب قالغانجه آتوب قال) ضرب مثلنجه اسلاملره هجوم ایدرک صافدل، جاهل عوام ناسی دماغلری قبول ایده جک برطاقم اصلسز اساسسز اسنادلر ایله اغفال ایدیور. دها طوغروسنی سویلک ایجاب ایدرسه کشف مانورسنی بردها اجرا ایتدیرمک استیور. فقط دیه جکیز که بوندن کیم متضرر اوله جق؟ کنه روسیه حکومتی دکل؟

یوقسه روسیه اسلاملرینی برطاقم مذلتلره دوچار اولمش یهودیلر کی می ظن ایدیور؟ اگر موسیو میشکوف بویله بر فکرده ایسه پک آلدانیور.

زیرا امین اولمی، که بودفعه قارشولرنده هریرده مقهور، ظلم دیده، ذلیل بر آووج یهودیلری کورمیه جکیز؛ بلکه قلبلری حسیات اسلامیه ایله طولو، شهادت کیمتنی تقدیر ایدن، ذیلانه یشامقدن ایسه جسورانه اولمکی ترجیح ایدن اوتوز آلتی میلیون برجم غفیری، دها طوغریسی شانلی شانلی تاریخلره مالک اولاد تورکی کوره جکلردر.

تحت حمایت لریته گیرلی حکومتک بوزوالیلری جهالت التیده ازدیکنی، ترقیلرینه، رفاه وسعادتلرینه چالیشمق ایجاب ایدرکن بالعکس بوزوالیلری یوتمایه، ملیتلرینی محو ایدرک استقبالدیه باشنه کله جک هر براحتمالاتدن یقاسنی قورتارمیه انواع دسائس ایله چالیشدیغندن بونلر آنجق برجانلی جنازه دن عبارت اوله رق قالدقلرینی اعتراف ایدرز. فقط بونکله برابر حکومتک تقدیر کسرینه اوغراشدینی حالده موفق اوله مدینی حسیات اسلامیه نک بونلرده فوق الحد اولدیغنی نظر اعتباره آلق ایجاب ایدر. غربی روسیه ده برهاتقک: «اسلامیت محو اولیور، دینه تعرض باشلادی، قالدقکیز، جهاد فرضدر» صدالری بتون سیبریاء، استیا، ماورالنهر طرفلرنده طنین انداز اوله رق اسلاملر طرفدن عمومی برقیامک وقوعنی برامر طبیعی دیهرک قبول ایتلی، وبونک روسیه نک شمیدیکی حالنه نظراً انقراضک مقدمه سی دیهرک تاقی ایتلی. بناء علیه نوویه ورده میایه صمیمانه اوله رق توصیه ایدرز که النده کی آتشی صاچارکن نزمیه اصابت ایده جکینی ونه کی نتیجه لر طوغوره جغنی کوزلجه تحقیق وتدقیق ایدرک صاچسون.

دیدیکم کی نوویه ورده میه نیجه سنه لردن بری افکار عمومی بی علیهمزه چویرمیه چالیشیور. بوکا مقابل اسلام مطبوعاتی طرفدن مطلق

برسکوت، یاخود آره صره اولق اوزره برایکی سطر تکذیب. مادامکه اسناداتی کاملاً یالان، افکار عمومی بی زهرلکدن باشقه برشی دکل؛ عجباً او حالده مطبوعاتمز نه ایچون بویالانلری صوصمقله، یاخود برایکی سطر تکذیب ایله کچیریورلر؟ یوقسه یوروتدیکی فکرلری پک طفلانه، همده اولدقجه کولنج اولدیغنه بناء اهمیت ویرمیه رک آجی آجی کولمک ایله می کچیریورلر؟ البته مطبوعاتمز دن بویله اوله جغنی بکله میز. زیرا وقتنده اهمیت ویرلماش کچوک برشی کیت کیده تقدیر بهالی یه مال اوله جغنی بدیهیدر. نوویه ورده میهنک اسناداتی حال حاضر مزه نسبتاً تقدیر کولونج اولورسه اولسون «آدم سنده، بوصاچه صاپان شیرله کیم اینانیر» دیهرک سکوت ایله کچیرمک عینی خطادر. زیرا روس وطنداشلیزمز آره سنده احوال مزه مطلع اولانندن اولمیان چوقدر. بناء علیه نوویه ورده میهنک بوکی اسناداتندن امید ایتدیکی تأثیرات هانده حکمنی اجرا ایدرک روسلره بزم آره مزده حصوله کان آکلا. شلما مازلقدن طولای حاضرلنش باغروم (یاغما کرلک) وجوده کله جکلر.

بوندن ایکی سنه مقدم محترم وقت غزته سی نوویه ورده میهنک افترا لردن برینی تکذیب مناسبتیه، بولانق صودن آو اولامق مسلك سقیمنی اتخاذا ایدن بعض منفعتپرست غزته جیلرک هجومه سپر اولق ایچون روس لساننده انتشار ایده جک بر غزته مزک لزومندن بحث ایتمشدی. فقط بونک اهمیتنی تقدیر ایدرک تشبث ایدن اولمادی، باشقه مهم ایشلریمز کی بوده غزته ستونلرنده بر کره کورونمک ایله ایش بتدی کی براقلدی. آرتق بوندن بحث ایدن بیله اولمادی، لکن نوویه ورده میهنک افترا لری بوندن صکرده تکرر ایده جک اولورسه آرتق بویله بر غزته نک لزومی انکار اولمیه جق بر راده یه کلدی دیمکدر.

بناء علیه بر آن اول اوتوز آلتی میلیون اسلامک ترجحانی اولق اوزره روس لساننده بر غزته نشر ایدرک نوویه ورده میه وهما لری نک نه مقصده بوکی افترا لرده بولندیغنی عالمه بیلدیره لم. بونی کندی مزه سپر اتخاذا ایدرک هر توری یولسز هجوملردن یقاسنی خلاص ایده لم.

شمیدیلک نوویه ورده میه یه قیصه ججه دیه جکمز شوکه: روسیه لی اسلام ملیتپرورلری ظن ایتدیکی قدر خیالپرست اولیوب حال حاضرده مختاریته لایق بر حالده اولمادقلرینی پک کوزل آکلایورلر و بوکا دها عصرلرک مرور ایده جکی فکرنده درلر. شمیدیلک صوک درجه صبر سزلقله بکله دکلی، بتون وجودلریله چالش دقلری واک زیاده مشغول اولدقلری شیرده مکتب، مدرسه لر مزک ملت یاورولری دینلرینی ملیتلرینی، یازولرینی اوکره نوب چیقار درجه یه افراغ اولنوب روس وطنداشلیزمزله کوزلجه کچینمکدن عبارتدر. هله شو جدید، قدیم نزاغلری بر آن اول آرامزدن قالدقسونده مکتب مدرسه لر مز حقیقه برمدنیت اوجاغی اولسون. بوندن باشقه مقصدمز یوقدر.

« الشر اسرع سراية من الخير » مقتضای سنجه مرور زمان ایله بونزاعلر تعداد ایتدیگمز کلام و منطق فئلیینه منحصر قالمیوب امراض ساریه کی بشقه لرینه ده سرایت و توسیع دائره ایتش اودرجه ده که صرف برلسانک قواعدی اولمق اوزره یازیلان صرف، نحو، معانی و بیان کتابلری، کذا فروعات شرعیه دن مسائل کثیره فقهیه یی مشتمل فقه کتابلری اوزرینه برچوق شراح و محشیلر طرفندن شرح و حاشیه، شرح الشرح و حاشیه الحواشی لر یازیلوب بوی فائده، بلکه مضر و مضل جدالره زمین اتخاذ ایدلمش و بوقواعد و فقه بابنده یازیش برچوق آثار مفیده بویله برسوء استعمالک نتیجه سی اوله رق برطالبک ذهنی قارشید یروب عمرینی تضییع ایتکدن بشقه برایشه یارامیه جق برشکله افراغ اولمشدرکه آشنایده قارئین کرامتک انظار دقیقه لرینه عرض ایده جکم جدول دروس بونی ده آجیق برطرزده ارانه ایده جکدر .

بخارا خانلقنک مقر حکومتی اولان بخارا بلده سنده اوجیوز مکتب ابتدائی وایکی یوز مقدارنده ده مدارس جسیمه موجوددر . اوراده درجات تحصیل بزم بیلدیگمز کی ابتدائی، رشدی، اعدادی و عالی قسملرینه منقسم اولیوب یالکمز ایکی قسم اوزره منقسمدر : ابتدائی، عالی؛ یاخود تعبیر دیگرله مکتب، مدرسه !..

مکتبلر ده مدت تحصیل حساب وسطی ایله یدی سنه در . بویدی سنه ظرفنده برچوجک مکتب مذکورده تحصیل ایده جک شیلری: فارسی اوقویوب یازمق، علوم دینییه نامنه طهارت، صلوت، زکوت و صومک احکامی مجملآ بیان ایدن « چهار کتاب » نام فارسی بر رساله و برده اخلاق نامنه چوجک تصحیح اخلاقندن زیاده افسادینه خدمت ایدن اکثر قصیده لرینک مضمونی عشق و محبت بختلرندن عبارت اولان « دیوان حافظ » . بوندن ماعدانه تجوید، نه حساب، نه ده جغرافیا حتی اک زیاده حسیات ملیه لرینی تربیه خادم اولان شانلری تاریخلری مکتبده اوقونمق دکل، بونلرک ناملرینی بیلن مکتب خواجه لرینه بیلله نادراً تصادف اولمقده در .

ایشته شو صورتده ۷ سنه ظرفنده مکتبی اکال ایتدکدن صکره تحصیل ایچون مراجعت اولنه جق یرلر مدرسه لردر . مدرسه لرده ایسه مدت تحصیل اون طقوز سنه دن عبارت اولوب اوقونه جق شیلر بوجه آتیدر :

برنجی سنه : اول علم، بدان، ایکنجی سنه : معزی، زنجانی، اوچنجی سنه : کافیه، دردنجی سنه : ملا جامیدن مرفوعات بحی، بشنجی سنه : مجرورات، التنجی سنه : منصوبات . یدنجی سنه : مبنیات، سکزننجی سنه : اولندن اسم بحی، طقوزنجی سنه : شمسیدن علم بحی، اوننجی سنه : عقایدن حمد بحی، اون برنجی سنه : وبعد فاعلم جمله سی، اون ایکنجی سنه : سموا جمله سی، اون اوچنجی سنه : حقایق الاشیاء ثابته، اون دردنجی سنه : تهذیبدن تکرار حمد بحی،

روسیه، اوافاجق بر قسمی استثنای ایدرسه ک بابالرمزک، اوزرنده عصرلرجه اجرای نفوذ و حکم ایدرک مسعودانه یشایان، ایجابنده قانلرینی سیل اوزرینه آفته رق مدافعه سنده بولونان بریردر . بومقدس وطنمزک مسعودیتنه چالشقم وظیفه سی اک اول بزه ترتب ایدیور . بناء علیه بعض برمفترس جانوارلرک آمال ملعونانه سنه بازیچه اوله رق بومقدس وطنک طوپراقلرینی آل قانلره بویامقدن ده کنه اول استکراه ایدن بز اوله جغز . بناء علیه نوویه وره میه نک بویله بر یغما کرکک حاضر لغنه هیچ بر وقت راضی اوله میز . بتون وجود مزله پروتستو ایدرز !

تورویسکی لی احمد تاج الدین

بخاراده تحصیل

بوعنوان آلتنده خوشه کیده جک بعض شیلر اوقویه جغز . دیه ظن ایتیکمز . بالعمکس آجی، همده پک آجی حقیققلری اوقومیه حاضر لکمز .

بخارا اهالیسی قبول اسلام شرفی ایله مشرف اولدقلری ایکنجی عصر هجری بدایتندن سکزننجی عصرک نهایتنه قدر کچن یدی عصر ظرفنده علوم و فنونه پک بیوک خدمتله ایتشلر؛ محمد بن اسماعیل، ابونصر فارابی، شیخ رئیس، عمر نسفی و علی پزدوی کی، یالکمز اسلامیتک دکل، بتون عالم انسانیتک مابه الافخاری اولان ده پک چوق ذوات کرام اونلردن یتشمش : « امالالسنه » عنوانی احراز ایدن عرب لسانینک قواعد و ادبیاتنه عربلرک کنیدیلرندن ده زیاده خدمت ایتشلر . اصول و فروع اسلامیه نک جمع و تألیفنه کذا بتون اسلاملردن فضله بر غیرت صرف ایتشلر . الیوم آروپا لسانلرینه ترجمه اولوب رهبر سلامت اتخاذ ایدیلن فلسفه اجتماعیه و اخلاقیه ده دائر اثرلرک بر قسم مهمی اونلرک همتلریله وجوده کلش . حتی طب و نجوم فلرنده ده معاصر اولدقلری قوملردن چوق ایلرویه کیتمشلردرکه : روی زمینده ایلک رصدخانه مشهور امیر تیمورک حفیدی میرزا اولوغ پک طرفندن سمرقند شهرنده بنا ایدلمش اولسی بودعوا مزه بربرهان جلی در .

حالبویله ایکن سکزننجی عصر هجری نهایتلرنده بواسلاف کرامک بد خلفلری منطق، کلام و جدل فنلریله توغل ایتشلر و بوفلرده منازعه و مجادله لری اوقدر چوغالتشلرکه همتلرینی صرف شو نزاعلره دائر جلدلرله یازولر یازمیه حصر ایتدکارندن سلفلری طرفندن حاضر لهرق اللرینه تودیع اولمش بشقه فنون ایله اشتغال ایدوب بالطبع محتاج اولان تکاملنه خدمت ایتک دکل، علوم دینییه مزک اساس و منبئی اولان تفسیر و حدیث فلرله ده اشتغاله بیلله وقت بوله مامشلر .